

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(άρθρο 47 του ν. 4557/2018)**

**Αθήνα, 19-05-2026
Αριθ. Γνωμοδότησης: 1 / 2026**

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

**Του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων
από Εγκληματικές Δραστηριότητες**

ΘΕΜΑ : «Έννοια και περιεχόμενο Διάταξης Δέσμευσης»

Επί ερωτημάτων που έχουν υποβληθεί στην 'Αρχή', ως προς το αν δεσμευθέντα σκάφη μπορούν να αποπλεύσουν ή να εφοπλιστούν, η γνώμη / άποψή μας είναι η εξής:

I. Κατά τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 4557/2018 «*Σκοπός του παρόντος είναι η πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που αυτές ενέχουν*». Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 40 παρ. 1 και 2 του ίδιου νόμου «1. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος του άρθρου 4, ή των αδικημάτων του άρθρου 2, ή που έχουν αποκτηθεί αμέσως ή εμμέσως ως προϊόν τέτοιων αδικημάτων, ή τα μέσα που έχουν χρησιμοποιηθεί ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, κατάσχονται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση απόδοσής τους στον ιδιοκτήτη, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 311 και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 372 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ, ν. 4620/2019, Α` 96), δημεύονται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Σε περίπτωση ανάμιξης του προϊόντος του αδικήματος με περιουσία που προέρχεται από

νόμιμες πηγές, η κατάσχεση και η δήμευση επιβάλλονται μέχρι του ποσού της αξίας του προϊόντος αυτού. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει του βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του άρθρου 2 κατά τον χρόνο κτήσης τους. Η γνώση του τρίτου πρέπει να αιτιολογείται ειδικά στη δικαστική απόφαση. Όταν ο τρίτος είναι νομικό πρόσωπο, εξετάζεται αν υπήρχε η προβλεπόμενη γνώση σχετικά με την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων σε όποιον έχει εξουσία εκπροσώπησής του ή είναι εξουσιοδοτημένος για τη λήψη αποφάσεων ή για την άσκηση ελέγχου, στο πλαίσιο του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης ή σε όποιον ασκεί εν τοις πράγμασι τα καθήκοντα αυτά. Η παρούσα ισχύει και σε περίπτωση απόπειρας των ανωτέρω αδικημάτων. Δήμευση δεν επιβάλλεται όταν το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτημα διαδίκου ή τρίτου, κρίνει ότι αυτή είναι στη συγκεκριμένη περίπτωση δυσανάλογη, όπως όταν υπάρχει κίνδυνος να αποστερήσει τον καταδικασθέντα ή τρίτο, ιδίως την οικογένειά τους, από πράγμα που εξυπηρετεί τον αναγκαίο βιοπορισμό τους ή να προκαλέσει σε αυτούς υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει αναλόγως περιορισμένη δήμευση ή χρηματική ποινή, σύμφωνα με την παρ. 2.

2. Αν η περιουσία ή το προϊόν, σύμφωνα με την παρ. 1, δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται με τους όρους της παρ. 1 περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά τον χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο (αναπληρωματική δήμευση). Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος ή ανήκουν σε τρίτο στον οποίο δεν μπορεί να επιβληθεί δήμευση. Το πρώτο και δεύτερο εδάφιο δεν εφαρμόζονται όταν η περιουσία ή το προϊόν της παρ. 1 έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο δήμευσης, με βάση αμετάκλητη απόφαση η οποία εκδόθηκε σε άλλη δίκη. Τα εδάφια αυτά εφαρμόζονται όμως, αν η προηγούμενη δήμευση ήταν αναπληρωματική δήμευση και τα δημευθέντα περιουσιακά στοιχεία δεν είχαν προέλθει από την αξιόποινη συμπεριφορά για την οποία είχε επιβληθεί η

δήμευσή τους. Η δήμευση που επιβάλλεται με τους όρους της παρ. 1 και της παρούσας δεν θίγει προγενέστερα δικαιώματα που έχουν αποκτήσει καλόπιστοι τρίτοι ή ο ζημιωθείς από το βασικό αδίκημα ή από το αδίκημα νομιμοποίησης επί των δημευθέντων περιουσιακών στοιχείων. Τα δικαιώματα αυτά μπορούν να ασκηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου και του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.». Περαιτέρω, σύμφωνα με τις προβλέψεις των διατάξεων του άρθρου 42 παρ.1, 3, 7 και 8 του ίδιου νόμου, «1. ... ο ανακριτής μπορεί, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να διατάξει τη δέσμευση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και του περιεχομένου των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την τέλεση των αδικημάτων του άρθρου 2. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για βασικό αδίκημα και υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 40. Η δέσμευση μπορεί να αφορά και σε περιουσιακά στοιχεία τρίτου φυσικού ή νομικού προσώπου όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της δήμευσης αυτών κατά την παρ. 1 του άρθρου 40. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 36 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ, ν. 4620/2019, Α` 96) για την επιβολή του μέτρου αυτού από τους εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, η δέσμευση των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο, εφόσον συντρέχουν βάσιμες υπόνοιες ότι αυτά προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από την τέλεση βασικού αδικήματος ή αδικήματος νομιμοποίησης ή υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 40. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν ή θυρίδα, γνωστοποιείται με κάθε μέσο, με προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν την έγγραφη απόδειξη και επιτρέπουν τη διαπίστωση της γνησιότητάς τους, στο πιστωτικό ίδρυμα ή τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό και

επιδίδεται σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η δέσμευση εντός είκοσι (20) ημερών από την έκδοσή του. ...

3. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1, ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο μπορεί να διατάξει την απαγόρευση εκποίησης ορισμένου ακινήτου ή άλλου περιουσιακού στοιχείου του κατηγορουμένου. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και γνωστοποιείται με κάθε μέσο, με προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν την έγγραφη απόδειξη και επιτρέπουν τη διαπίστωση της γνησιότητάς τους, κατά περίπτωση στον αρμόδιο υποθηκοφύλακα ή προϊστάμενο κτηματολογικού γραφείου ή νηολογίου ή άλλης αρμόδιας υπηρεσίας προς καταχώριση της σχετικής εγγραφής, οι οποίοι υποχρεούνται να προβούν την ίδια ημέρα σε σχετική σημείωση στα οικεία βιβλία και να αρχειοθετήσουν το έγγραφο που τους έχει κοινοποιηθεί. ...

7. Όταν διεξάγεται έρευνα από την Αρχή, η δέσμευση των λογαριασμών, τίτλων και χρηματοπιστωτικών προϊόντων και του περιεχομένου των θυρίδων, καθώς και η απαγόρευση της μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου μπορεί να διαταχθούν σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο της Αρχής, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παρ. 1 έως 3, εφόσον συντρέχουν βάσιμες υπόνοιες κατά την περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 48. ...

8. Κατά την έκδοση της διάταξης ή του βουλεύματος των παρ. 1, 3 και 7 εξαιρούνται τα ποσά που είναι αναγκαία για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης, συντήρησης ή λειτουργίας των ενδιαφερόμενων προσώπων ή των οικογενειών τους, των εξόδων για τη νομική τους υποστήριξη και των βασικών εξόδων για τη διατήρηση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, με αίτησή τους που απευθύνεται στην αρμόδια δικαστική αρχή ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η υπόθεση ή με την προσφυγή ή την αίτηση που προβλέπεται στις παρ. 4, 5 και 6, μπορούν να ζητούν την αποδέσμευση συγκεκριμένων ποσών για τους παραπάνω λόγους. Είναι δυνατόν, επίσης, να εξαιρεθούν από τη δέσμευση, ολικά ή μερικά, τραπεζικοί λογαριασμοί στους οποίους κατατίθενται μισθοί, συντάξεις ή ανάλογες πρόσοδοι εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η δέσμευση.»

Επίσης, κατά τους ορισμούς του άρθρου 48 παρ. 2 περ. δ', προκύπτει ότι «... Όταν από την έρευνα της Αρχής προκύπτουν βάσιμες υπόνοιες για τέλεση των ανωτέρω αδικημάτων, ο Πρόεδρος διατάσσει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των ελεγχόμενων προσώπων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 42. ...», ενώ, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νόμου, οι συγκεκριμένες διατάξεις αποτελούν μεταφορά του άρθρου 48 του ν. 3691/2008, στην αιτιολογική έκθεση του οποίου, αναφέρεται ότι «Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2331/1995». Στην αιτιολογική δε έκθεση του τελευταίου, αναφέρεται ότι με το άρθρο 5 «Καθορίζονται ειδικές διαδικασίες για τη δέσμευση κάθε περιουσίας (περιουσιακού στοιχείου), της οποίας η προέλευση είναι ύποπτη ως προϊόντος εγκληματικής δραστηριότητας, κατά το στάδιο της ανάκρισης ή και της προανάκρισης (άρθρο 5 παράγραφοι 1-3), επειδή θα είναι ευχερές, αν δεν υπάρχει τέτοια ρύθμιση, η περιουσία αυτή να εξαφανίζεται μέχρι την ολοκλήρωση της ανακριτικής έρευνας ...».

II. Από τις προειρημένες διατάξεις και τα, σχετικά με αυτές, αναφερόμενα στις αιτιολογικές εκθέσεις, συνάγεται με σαφήνεια ότι σκοπός του νομοθέτη, με την παροχή της δυνατότητας στον Πρόεδρο της 'Αρχής' να εκδίδει Διατάξεις Δέσμευσης ως προληπτικό ή και προπροληπτικό μέτρο, είναι η διακοπή της εγκληματικής δράσης, όπως αυτή εκδηλώνεται και μέσα από την εγκληματική δραστηριότητα της νομιμοποίησης, η διασφάλιση των προϊόντων του εγκλήματος, ως αποδεικτικά στοιχεία του τελευταίου, αλλά και η εξασφάλιση των εγκληματικών εσόδων, ώστε να καταστούν αντικείμενο παρεπόμενων ποινών, μέτρων ασφαλείας ή περαιτέρω αναγκαστικών μέτρων. [Ολ ΑΠ 1/2022_ΑΠ 77/2023 _ 227/2020]. Εξαιρέσεις μπορούν να αποφασιστούν μόνο για συγκεκριμένους, ρητά αναφερόμενους στο νόμο, λόγους («...εξαιρούνται τα ποσά που είναι αναγκαία για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης, συντήρησης ή λειτουργίας των ενδιαφερόμενων προσώπων ή των οικογενειών τους, των εξόδων για τη νομική τους υποστήριξη και των βασικών εξόδων για τη διατήρηση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων...»), ενώ, ειδικά στις περιπτώσεις που συντρέχει κάποιος από αυτούς, η σχετική απόφαση πρέπει να καταλαμβάνει και να αφορά μεταγενέστερα έσοδα, αποδεδειγμένα μη συνδεόμενα με εγκληματική δραστηριότητα. Σε διαφορετική περίπτωση, οι περι

ων ο λόγος διατάξεις θα ήταν απλώς ένα τυπικό, άνευ ουσίας, κείμενο και η αξία του δεσμευθέντος περιουσιακού στοιχείου-προϊόντος νομιμοποίησης, θα εξανεμιζόταν σταδιακά [Ολ ΑΠ 3/2025]. Η διάταξη του Προέδρου της 'Αρχής' δεν έχει διοικητικό χαρακτήρα, αλλά εντάσσεται στα διωκτικά μέτρα της ποινικής νομοθεσίας, διότι ταυτίζεται κατά περιεχόμενο με το αντίστοιχο μέτρο που λαμβάνεται από τον Ανακριτή στο πλαίσιο της διεξαγωγής τακτικής ανακρίσεως σε βάρος του κατηγορουμένου για το ίδιο ποινικό αδίκημα και ελέγχεται ουσιαστικά με τον ίδιο τρόπο από όργανο της Ποινικής Δικαιοσύνης (Δικαστικό Συμβούλιο), σύμφωνα με το άρθρο 42 παρ. 4 και 5 του ν. 4557/2018, το οποίο τελεί σε αρμονία με το άρθρο 96 παρ. 1 του Συντάγματος (ΣΤΕ 4427, 4428/2014) [Ολ ΑΠ 1/2022]. Προσέτι, από το ίδιο το γράμμα των υπόψη διατάξεων, προκύπτει ότι η δέσμευση επέχει θέση κατάσχεσης, αποκλείοντας κάθε επιγενόμενη χρήση του δεσμευμένου περιουσιακού στοιχείου, καθώς, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα ήταν δυνατόν να επιτευχθούν οι σκοποί που προαναφέρθηκαν (διακοπή εγκληματικής δράσης κ.λ.π.). Συνεπώς, η δέσμευση, ως αναγκαστικό μέτρο της ποινικής διαδικασίας που επέχει θέση οιονεί κατάσχεσης, αποκλείει όχι μόνο την μεταβίβαση ή εκποίηση, αλλά και τη χρήση και γενικότερα οποιασδήποτε μορφής αξιοποίηση ή εκμετάλλευση του επιλήψιμου εγκληματικού προϊόντος (εκμίσθωση, παραχώρηση, ανταλλαγή, ρευστοποίηση, εγγραφή εμπράγματων ασφαλειών κ.λ.π.) και γενικότερα την επ' αυτού άσκηση εξουσίας, ανεξάρτητα αν αφορά σε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, από τον προηγούμενο κάτοχο, ιδιοκτήτη ή νομέα του δεσμευθέντος στοιχείου, μέχρι να επιληφθούν οι δικαστικές αρχές, στη διάθεση των οποίων τίθεται αμελλητί το δεσμευθέν εγκληματικό προϊόν ή το μέσω αυτού κτηθέν περιουσιακό στοιχείο. Αντίθετη ή διαφορετική προσέγγιση θα οδηγούσε στην αποδοχή του παράδοξου φαινομένου, ο ίδιος ο νόμος να επιτρέπει την αποκόμιση ωφελημάτων από την αξιοποίηση ή εκμετάλλευση της μη νόμιμα κτηθείσας περιουσίας, πλήττοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ένα από τα έννομα αγαθά που επιδιώκουν να προστατεύσουν οι ανωτέρω διατάξεις, ήτοι τη νόμιμη οικονομική δραστηριότητα. Κι αυτό διότι, στην περίπτωση αυτή θα υπόκειται για παραδοχή μιας "νομιμοποιημένης" τέλεσης, και μάλιστα εξακολουθητικά, της, ενέχουσας ιδιαίτερη ποινική απαξία, αξιόποινης πράξης του "ξεπλύματος βρώμικου / μαύρου χρήματος", ενδεχόμενο που αποτελεί καταφανή παρέκκλιση από τη σύννομη κανονικότητα.

Συμπερασματικά, ενόψει των προηγούμενων αναπτύξεων, επί των συγκεκριμένων ερωτημάτων και δη αν η εκποίηση ή η μεταβίβαση, με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, της πλήρους κυριότητας των δεσμευθέντων σκαφών, περιλαμβάνει και την επιβολή απαγόρευσης απόπλου και εφοπλισμού αυτών, η απάντηση είναι θετική.

**Ο Πρόεδρος της Αρχής Καταπολέμησης
της Νομιμοποίησης Εσόδων από
Εγκληματικές Δραστηριότητες
Χαράλαμπος ΒΟΥΡΛΙΩΤΗΣ
Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου ε.τ.**